

Savel Brycz

Me Ztracené město

drif books

Pavel Brycz

Mé ztracené město

Volary 2013

Vydalo
Nakladatelství Petr Čmerda - DriftBooks

Tolarova 355, Volary
jako e-knihu No. 3
rok vydání 2013, verze 1.0
(pouze elektronické vydání)
Konverze do elektronických formátů Lukáš Vik:
www.tvorbaeknih.cz
Databook.cz

Copyright © Pavel Brycz, 2008, 2013
Fotografie © Roman Kozák, 2012
odpovědný redaktor: Petr Čmerda

ISBN 978-80-87741-06-1 (Formát PDF)
ISBN 978-80-87741-07-8 (Formát ePub)
ISBN 978-80-87741-08-5 (Formát MobiPocket)

Tobě, mami

*Kdo tě naučil krokům, jež tě dovedly ke mně,
čí květ, čí kámen, čí kouř ti zradil, kde jsem?*

Pablo Neruda

MÉ ZTRACENÉ MĚSTO

I.

Když mojí matce odešla plodová voda, rychle se osprchovala, pořád při tom mrkala na náramkové hodinky Prim, aby vše stihla a já se nenarodil do vany, ale protože je neměla vodotěsné, tak se jí ručičky zastavily, a přestože jimi mrskala jak divá, už se nerozešly.

Oblékla si pak volné šaty a pospíchala na tramvaj, pořád ten samý čas, strašlivá délka čekání, když nevěděla, kdo přífrčí dřív, jestli stará červená tramvaj s dřevěnými sedačkami potaženými koženkou, anebo Já.

Tramvaj to naštěstí stihla, takže moje nastávající maminka nastoupila, lidi asi jeli do práce, anebo naopak brali z práce roha, že jich byla taková strašná fůra, já ale nebyl černý pasažér, to tedy vůbec ne, máti si koupila lístek už raději dopředu a já nebyl narozený a děti do šesti let měly jízdu zdarma. Matka se pak pověsila na madlo, rád bych to viděl, ale maminka mě nenechala vypadnout na ošklivou ošlapanou podlahu tramvaje na pupeční šňůře jak na bungee, a stála se svým vystouplým životem povznesená jak vzducholoď Zeppelin nad kyselými ksichty lidí, kteří jeli do arbeitu, anebo z něj naopak prchali, tvářili se pekelně nezúčastněně a zarytě koukali z oken, jako by zrovna tehdy bylo otázkou života a smrti hledět do stoky plné starých kočárků, pneumatik a odpadků, již tramvaj za hrkání mījela a v níž plavala hejna těch nejvypasenějších krys.

Konečně tramvaj projela kolem několika obrovitých secesních budov, vyšplhala se ulicí plnou umouněných cikánských dětí, které

šutráky bombardovaly nosy nalepené na sklech tramvaje, a zastavila u nemocnice.

A maminka vystoupila, nebo byla spíš vynesena proudem těch oproti mně pekelně starých a sešlých lidí, v očích měli pořád ještě ty krysí čumáčky, co spočítali ve stoce, jež se jmenovala Běla, ale byla černá jak starý škrpál, a ti pasažéři byli fakticky chyceni smrtí a stářím, hnilobou a rozpadáním proti mně, protože oni byli už dlouho narozeni, ale já ne, i když jsem to měl taky za pár.

Pak se shrbená maminka, bránící mi oběma rukama projít úplně poprvé rodidly ženy, dobelhala do prosklených dveří příjmu starého oprýskaného špitálu, uviděla ji služba, taková hodně tlustá paní, která nikomu nikdy neublížila, a přece neměla štěstí na lásku, a tak pořád jedla, až byla dvakrát taková jako moje těhotná maminka značky Zeppelin (tohle už vím na vlastní oči, protože jsem se jedním očkem mrkl), tak ta paní odložila vlašský salát, který v tom vedru už trochu zaváněl, položila do něj nedojedený rohlík se solí a mastným rukama otřela té splavené prvorodičce pot z čela a okamžitě volala porodníky.

Vyklouzl jsem z maminky jako hříbě z kobyly, ještě ji ani nepoložili na porodní stůl a já už se plácal na podlaze v hleny a krvi. Pan doktor Krtička mě poplácával po zádičkách a já se natáhl jak veliké hodiny, kukačky naší babičky, rozešel jsem se a začal dýchat.

A světe, div se, i ručičky na mamčiných primkách najednou začaly upalovat jako o život, asi chtěly dohnat to zpoždění.

Narodil jsem se. A to, co mě obklopovalo, bylo město. S náměstími a ulicemi pokrytými černými dlažebními kostkami, jimiž cikánské děti bombardovaly lucerny a okna, s velikou tržnicí plnou vůní z kedluben, jablek a ředkviček, s parky a topoly, s páchnoucí černou stokou s krysími čumáčky na hladině, s divadlem se zteřelou sametovou oponou v barvě rudé, se smradlavými vartburgy a embéčky, s velikým soudem a slepou sochou spravedlnosti, která byla sošná jak athénská bohyně, s vysokánským morovým sloupem, s hospůdkami s pivním pachem, z něhož se kroutí nosy, než úplně otupí, ale pak snese i pivní sýr a zavináče, s rychlými občerstveními

plnými lidí nad gulášovou polívkou nebo chlebičky se šunkou, sýrem, vlašákem a okurkou, s tlustými pány s aktovkami v limuzínách tater šest set trojek, s veřejnou bezpečností ve žlutočerných autech, s mužem na radnici panem Buchvaldkem, s velikou chemickou fabrikou, která páchla jako dinosauří pukavec a hrozila potencionálním výbuchem, kdy by následná tlaková vlna měla sílu tří hirošimských bomb, s dělníky se špínou za nehty a špínou v plicích dělníků a dělnic, s experimentálním básníkem, jenž neuměl mluvit, ale jen psát, a tak na rub svých básní, jež pilně psal na erární papír v Městském podniku služeb, čmáral vzkazy, kdykoliv po něm někdo něco chtěl: „Mám múzu, dejte mi svátek a děte do píči!“

Město, kde mě vzala matka poprvé na projíždku v neforemném kočárku, který vypadal jak pletený košík na kolečkách, a kam jsem se narodil, vidělo pak můj křest, pan farář mi lil vodu na vlásky v Děkanském kostele Nanebevstoupení Panny Marie pod klenutou gotikou a já svým řevem posílal celý ten cirkus do horoucích pekel.

Psal se rok 1961, člověk se vystřelil poprvé do vesmíru, ale Boha tam nenašel. A mě vítalo starobylé hornické město Most s jizvami dolů v širokém okolí a na každém z těch jam svítila rudá pěticipá hvězda za splněný plán těžby. A miliony kubíků hnědého uhlí mizely v chřtánech tepelných elektráren a v jedné roboval můj otec a týden nepřišel domů ani do šichty, jak se chválil před kamarády, že jeho sperma bylo dostatečně silné, aby nabralo správný směr a razanci a stvořilo Adama tak, jako ten Bůh, co se schoval před Gagarinem, ale stejně ho pak později krutě srazil z oblohy, stvořil prvního člověka.

Můj otec byl básník, alespoň, když byl opilý, ale jiný než experimentální poeta, který posílal všechny do píči.

Představoval si, že poezie nejsou slova, ale čin, a proto v sedmdesátých letech, když přišlo první velké zdražení a rudoši sáhli dokonce na pivo, to mateřské mléko Čechů, navštívil v noci s kamarádem sochu v životní velikosti, jež stála na jednom z mosteckých náměstí, a pověsil velikému vůdci proletariátu s kamennou bradkou, tvrdým jurodivým pohledem a hladkou pleší na tvrdé lebce, jenž ostrým prstem ukazoval tam, kde byl Gagarin

a Bůh, na záda modrý baťoh s velkým rozhořčeným nápisem na bílé čtvrtce: „Táhni domů, je tu draho!“

Bezvadnej fór, jak to dneska vidím, ale tehdy mě připravil o déle než týden o otce. Táta totiž byl strašný bordelář, vzal si na svoji diverzní akci batůžek, ve kterém nechal lístek z hodinářství se jménem i adresou, takže si pro něho přijeli do elektrárny v Komořanech, dvěma tajným se nechtělo jít až na pás s uhlím vším tím mourem, procházet hlučným a zašpiněným provozem a zasvinít si obleky, a tak si nechali zavolat soudruha Brixiho na vrátnici,

Jenomže to jako by to tím tlampačem zrovna vytroubili, táta hned věděl, kolik uhodilo, však hlásili o jeho leninském činu i na Svobodné Evropě, a tak začal utíkat rovnou v modrákách a pracovních bagančatech, vzal to přes zadní bránu, zdrhal přes zablácené pole k vlakové zastávce, ale policajti nebyli dnešní, pochopili, že se něco děje, a tak skočili do šestsettrojky a vyrazili na zastávku vlaku, kde ho prostě čapli.

Pozdě otec pochopil, že by bylo bezpečnější psát experimentální poezii a posílat všechny radši do píči než do Sovětského svazu.

Nějaký čas pak zase doma chyběl a matka se stejně jako v den mého narození spoléhala na sebe.

Četla mi tehdy pohádky Tisíce a jedné noci a od té doby nežili už pro mě na zemi zvířata, ale jen v kočky, psy, pavouky, včely a osly proměnění lidé, neboť takovou sílu pro mě mělo vyprávění sličné Šeherezády z úst matky.

Naši fenku Bessie jsem pak natrvalo vykázal z koupelny, když jsem se koupal, aby na mě nezárala, protože moje nahota byla mužská a její nahota by byla ženská, snad i hroživě, nesnesitelně, velmi ženská, vzhledem k tomu, že psí život urazí po roce sedm let, takže kdyby se svlékla z kouzla, jež jí odsoudilo do chundelatého roucha španělského kokra, zůstal bych jako opařený studem.

Ta fenka, které zůstaly lidské oči, pak byla moje první láska. Ani by mě nenapadlo, abych se choval jako nezodpovědné dítě, pověsil ji na krk matce a utíkal do světa klukovských her, prchal před jejími něžnostmi, jimiž mě častovala v divokém parku plném neřestí, kde se

dosyta vyběhala a pojedla odporných hoven, lidských, psích a někdy snad i obrů z nebe, neboť měly božský rozměr, ty grimasy, když mi vtiskla polibek ta královna koprofágie, zhnusené škleby, jež mi dodnes vyvolají pobavený smích při prohlížení starých fotek, nic z toho, ani věčné ostudy, kdy se jako obranářka zahryzla do zadnice mladíka, jenž se mrskal za keřem v trávě na slečně, jež ječela blahem, a pak na mě svolával tisíc sakrů, neboť z úleku pustil něco, co měl držet, nic z toho mě nepřesvědčí, abych litoval, že jsem potkal na krátkou chvíli – co rok – to skok sedm let, bytost, jež mi poprvé zlomila srdce.

Žil jsem tehdy na zemi, ještě ne v hlavním městě Chile. Můj otec v černé prašné díře lopatou házel čertova hovínka na široký dopravníkový pás a překračoval olejnaté louže, když krácel nahoru a plival mour, aby ukázal zdravé bílé zuby, a trochu černocho, pak ve sprše bledá tvář, v horké vodě rudoch se svou druhou lící, anebo pavián, ten plástíkový, z člověka zvířetem se taky stával, šel nahoru a utíkal, na honěnou hrál si s vozem funebrácké barvy a zapadal do cely předběžného zadržení, anebo do výčepu, kde bezruký a beznohý výčepní čepoval desítku, to není mýtus, na vlastní oči jsem ho viděl, jak ústy otáčí kličkou pípy a servírka v zástěře s prsy jako balóny roznáší píva, jen očima ji každý ochmatával, tak jako výčepní, to lidské torzo, člověk rozbitý jak socha z antiky, prý střelmistr v lomu, kterému výbuch pohřbil to, co sochám neschází, ale mužům ano, a přece dokázal ten chlap zatnout zuby a naplnit správnou míru mému otci i všem těm, kteří se schovali před světem, jako se schovávají básníci.

Ten den, o kterém mluvím, ten strašný den mé první smrti, doběhl jsem do výčepu a táhl jsem vzpouzejícího otce pryč, ne, neměl jsem chuť vyplakat se na hrudi ceckaté servírky a zmáčet ji slzami, ani jsem nechtěl snášet uznané řeči kumpánů u stolu otce, že jsem už větší než bývají dětské rakve a mé vlasy září jako Staropramen. S vodítkem prázdným, zchudlým o moji přítelkyni, o Bessie z Tisíce a jedné noci, táhl jsem otce do čtvrti, kam se v tuto dobu nikdo neodvažoval, aspoň ne nikdo, komu svítily vlasy jako mně, anebo opilé oči jako mému otci. Tam veřejná bezpečnost nechala věci být, ať stanou se, jak slepý osud zavelí, a tam končily stopy psí.

„Počkat, počkat,“ volal pan Holomíček, prostatik a přítel mého otce. „Běžím z pánů a slyším, co se stalo. Tohle nemůžete řešit násilím!“

Podíváme se s otcem na sebe jako dva cizinci.

Nikdy jsme nevěděli, že jsme schopni krevní msty. On měl své atentáty na kamenného Lenina a já své osamělé sny.

Teď tedy do cirkus hodili lovce a my jsme lvi.

Ještě jsem cítil na rtech polibek mé fenky, ještě jsem viděl, jak se keře hlohu v parku vlídně kývají, ještě jsem slyšel její dech, ještě se mihl tmavorezavý stín přes cestu jak dvojník plaché lišky.

A pak jsme běželi po pavlači smradlavého činžáku, po čichu pádil jsem, vedl jsem naši krutou smečku, žádná překážka nepostavila se nám do cesty, vždyť u dveří i zámky chyběly a pak jsme vtrhli do místnosti s ohni, černé skvrny od dýmu poskvřily kdysi bílé stěny, tam našli jsme je všechny, ty kousky naší Bessie, koukaly z očí cikánské rodiny, šest harantů a otec, břichatá matka před slehnutím a nevidomá babička s mázdrou přes oči. V teplácích vysoko přes břicho stál tu černý divous v síťovaném nátělníku, měl v ruce kudlu a my náhle nevěděli, co si na nich vzít. Z jejich úst jsem cítil všechna hovna, jež pozřela Bessie, z jejich pórů namoklou psí srst a v očích už nebylo ani stopy po lidskosti, všechnu ji vzali drahé Bessie tím, že ji sežrali.

Ta rvačka, která se strhla, však netrvala ani půl minuty, náhle na proslapaném linoleu netekla krev, ale voda a obrovská černovlasá žena s vyrážkou v obličeji, kterou způsobují dcery, co krásu ubírají, se chytila za vystouplý život, crčelo z ní jako z prasklého bojleru a lapala po dechu. Fena i dítě chtěly ven v tu samou chvíli. Zvracela nám pod nohy a já zavřel oči... když jsem je otevřel, můj otec křičel na cikána s nožem a ženu pokládal na stůl s nohama doširoka roztaženými a pokrčenými v kolenou. Slepá matka muže si nechala svým otcem vést své roztřesené ruce rodiče mezi nohy. Křičeli jsme všichni, zsinálý pan Holomíček musel na záchod na pavlači, ale stejně se pomoci – a pak jsem viděl v krvi tu hlavu, ne psí, ale lidské holčičky.

II.

A 30. září 1975, to mi bylo čtrnáct, šli jsme se se třídou mrknout na stěhování gotického kostele, kde mě křtili a který podle šušky naše vláda odmítla prodat Američanům, kteří ho chtěli rozřezat na dílky a pak ho složit jako puzzle někde v New Yorku nebo Chicagu, Detroitu nebo L.A.

Aby ten kostel nemuseli zbourat kvůli dolům na hnědé uhlí, stejně jako se snažili odepsat celé město a strhnout všechny ty staré chátrající budovy ve jménu pokroku, odřízli chrám od základů, naložili masu bez oken s vybrakovanými vnitřnostmi a sdrátovanou jako šněrovačky a rokokové sukně na soustavu koleček a začali šnečí rychlostí lifrovat o 841,1 metru dál, sjížděl z kopce a veliké žluté písky brzdily to jeho klouzání, ten inženýry s vysílačkami na chrámové lodi jak na kapitánském můstku ostře sledovaný pohyb, stáli jsme a zírali celou hodinu, abychom viděli pohyb o pár centimetrů, v životě jsem neviděl nic tak vzrušujícího, jako je sotva postřehnutelný pohyb času, já nevím, dodnes se mě ptají různí intelektuálové, jak mě změnilo, že jsem žil v takových novodobých Pompejích a daleko pomaleji, než se snášel tam popel z Vesuvu, na mě padal v úlomcích rozbitý čas, šťourají do mě, jaké následky na sobě pociťuju, že moje místo, to životní teritorium, tajemné genius loci bylo jen pohyblivými písky a já byl jen surfař na saharské vlně, jenž se snažil udržet stabilitu, ale nevím, co bych jim měl říci, prostě já a mí čtrnáctiletí báječní kámoši jsme stáli a zírali na cikánský kostel, který si to šinul někam, jako by práskl do koní a chtěl začít od nuly znovu. Nebyli jsme v depresi

a nikdo z nás se ze zoufalství nevrhl pod kola projíždějícího kostela. Fakticky.

Vím, že i pro ten chlad, se kterým jsme sledovali, jak se náš svět rozpadal na kusy a zapadal do bažiny jak dům Usherů Edgara Allana Poe, mají mí intelektuální přátelé vysvětlení, byli jsme druhá generace naplaveniny z celé republiky, která přišla rubat uhlí a osídlit opuštěné domy po poválečném odsunu Němců, ale ani ve čtrnácti, ani v osmnácti, ba ani dnes nežiju v abstraktních paradigmatech historiků, psychologů, urbanistů či sociologů, mé vzpomínky nejsou šedé, jak mi přisuzují jejich úvahy, eseje a odborné práce, ale tak barevné, jak se jen vzpomínky odváží být.

Jednoho dne za mnou přišel spolužák Csesznok, takový kvítko, co nabízel od šesté třídy spolužačkám padesát korun za to, když mu ukážou ve sklepe frndu, a stovku, jestli k tomu přidají i kozičky, a zeptal se mě, jestli chci na vlastní oči vidět nahatý Židovky s bobrem. Nahatý Židovky jsem vidět chtěl a bylo mi fuk, jestli s kožichem nebo bez něj.

Jenom jsem nevěděl, co za to bude chtít, měl ale dobrou náladu a pozval mě na čumendu grátis. Snad se i kapku bál jít na tu výpravu sám, museli jsme se totiž dostat do opuštěného areálu staré fabriky Trioly, kde se dřív vyráběly podprsenky, ale dnes tam u oprýskaných zdí mučili gestapáci v parádních černých uniformách s nažehlenými puky, ve vysokých vyleštěných botách a v sexy čepicích s dlouhými prýmký a odznáčkem smrtihlava krásné ženy.

Mysleli jsme s Csesznokem, tím maďarským Židem, jehož dědeček přišel rubat uhlí do Mostu z Tatabanye, že spadneme ze střechy, když ke zdi nastoupilo asi patnáct žen v pruhovaných mundůrech trestankyň a pak na ně vysoký důstojník zuřivě a nahlas šprechtíl něco německy a ony se začaly rychle svlékat.

Csesznok si sáhl do kalhot, začal pumpovat a pekelně se mu třásla ruka, když mi neochotně podával dalekohled. Ale ani mně nebylo nejlíp. Já jsem totiž v životě neviděl tolik nahých ženských těl, hm, vlastně jsem neviděl do té doby ani jednu nahatou ženu, ta cikánka, kterou můj otec odrodil na stole a kudlou odřízl pupeční šňůru, měla na sobě šaty. Musím přiznat, že jsem se celý chvěl, cítil jsem, jak mi

stoupá červeň do tváří a maminka by asi podle toho hned poznala, že dělám něco, co se nesmí, a vážně to nechci dělat, kdyby tak šlo nedělat to, ale já musím, já prostě musím, je to silnější než já a nemůžu si pomoci, a tak i když bych se hanbou nejradši propadl, anebo spadl ze střechy bývalé fabriky s podprdami, nedalo mi to a já se koukal jak omámený skrz dalekohled i mimo něj na ty houpající se plné prsy a boky, široké kejtý i štíhlé nožky, na dlouhé krky vystříhaných žen jsem hleděl s nadšením, na klíny rusé jako Leninova bradka, černé jako uhlí i světlé jako moje vlasy, a pak se stalo něco nelidského, náckové pod námi vzali hadice a začali ty ženy na mraze pod námi kropit vodou a těm ženám naběhly bradavky a křičely jako divé a Němci se chechtali takovým divným mužským smíchem a Csesznok vedle mě úpěl a sípal a nakonec se vzepjal, nedokázal jsem ho zadržet, byl bych mu zacpal ústa, kdybych věděl, co provede, ale on zařval jako tur a v rozkroku se mu objevila mokrá skrvna, jenže tím výkřikem nás prozradil, takže ty krásné Židovky dole spustily jek a ten německý důstojník na nás začal sprostě volat česky a náckové na nás zamířili hadice a snažili se nás proudem studené vody smést ze střechy.

Prozrazení jsme hybali ze střechy pryč, skákali jsme z vysoké zdi Trioly a oba jsme měli v očích ta krásná řadra, boky, zadnice a klín, slova, která jsme hledali ve škole v jednom kuse v Pravidlech českého pravopisu, protože jsme při nich zažívali nepopsatelné vzrušení, ale teď už tomu byl konec, teď už jsme spatřili, co se skrývá pod slovy a skutečnost předčila všechna pojmenování, mně navíc přibýlo slovo nové: bobr, protože, když jsem viděl, tak jsem pochopil, a byla jiná doba než dnes, tehdy ještě bobři nemizely jako vymírající druh. Pryč s pravidly, křičelo to ve mně, život tak barevný jako klíny mladých Židovek na dvoraně bývalé fabriky na podprsenky, jež se proměnila v malou pevnost Terezín, pro nás právě začal.

A Csesznok raněný láskou se trochu loudal, trochu se mu lepily červené trenýrky a oči potažené mázdrou se blaženě zavíraly. Skoro by si lehl, jak byl slastně navený.

„Arbeit macht frei,“ míjeli jsme jednu z továrních bran s německým nápisem.

Rozuměli jsme mu, ale nevěřili.

Kdepak pro nás by tam mělo stát: „Liebe macht frei!“ Anebo „Liebe macht ehefähig!“

III.

Přesunutý kostel se stal dějištěm podivných schůzek, tam Csesznok lákal dívky a platil jim ty pajdy za bobra a kilčo za kozičky, někdy jsem se s tlukoucím srdcem připojil a hulili jsme retka a spolužák přinesl odporný víno, při kterém se holkám křivily pusinky.

S těma holkama to podle mého soudu nemělo vejšku, těm tedy zavřená fabrika na podprsenky vůbec nechyběla, jedna se jmenovala Martina, druhá Irena a třetí Zuzana a já málokdy věděl, která je která, chichotaly se a neustále si něco šeptaly, mrkaly na Csesznoka a jednou jedna, nevím která, začala šíleně kňučet a oznámila Csesznokovi, že mu dneska nic neukáže, protože to dostala a navíc se zamilovala a ukázala na mě, že tedy jako do mě, Csesznok se mi poškleboval a já se styděl, uši mi hořely, kokršpanělka Bessie mě mohla milovat, to ano, nesměla do koupelny, ale i polibek, když byla dostatečně rychlá a já před smrdutým čenichem včas neucukl, jsem jí dokázal odpustit, ale co s tím, když se mě tahleta holka s ofinou, co vypadá jak kluk, rozhodla mít ráda? Nějak jsem nevěděl, kam s očima, strašně jsem se za ni styděl, pod kostelní klenbou bylo chladno, gotickými okny bez vitráží jen s výztuhami profukovalo a ona měla na sobě pruhovaný tričko a bílý trenýrky, kterými prosvítala dámská vložka, vypadalo to jako suspensor, vlastně mi někdo, o jehož pohlaví jsem sice nemohl pochybovat, vyznal poprvé lásku, ale já o takovouhle lásku za mák nestál, radši bych lásku jako ve filmu, aby k tomu hrála hudba a černé oči se zpod dlouhatanánských řas dívaly psím pohledem fenky zespoda a třeba i trochu vlhly a plné rty se pootevřely a bublinka sliny

praskla jako praská čerstvě napadaný sníh a bílé zoubky zranily do krve můj ret, až bych se zahnaný do kouta, na úplném konci vesmíru, vrhl do náručí té ženy a v polibku šťastně přistál.

„Vystrojíme vám svatbu,“ navrhl Csesznok a holky nadšeně zapištěly. „Támhle na té straně byl oltář, pojďte tam!“

Holky se rozeběhly na všechny strany a za chvíli přinesly nějakou kyti, věneček a vlečku z pytloviny.

„Neblblněte, to je blbost, já se nechci ženit ani jako!“

„Tram ta da tam, tramta ta da tam!!!“ zpíval Csesznok

Mendelsohna.

Vytrhl jsem se, nakopl ho do biskupa a prchal, běžel jsem přes haldy písku v chrámové lodi a padal, brodil se vápnem, kopal do kýblů a převracel zednické panky, za mnou s děsivým rykem běžely mé pronásledovatelky, vyběhl jsem z kostela, vlastně spíš zpod kostela, protože pořád to byl jen skelet, který neměl zabudované základy a běžel jsem a běžel, už mě nikdo nedohonil a celý zchvácený jsem doběhl domů.

Období nevinnosti však muselo jednou i v tom nomádském kostele skončit, tam, kde naše parta hrála své nedospělé hry a zednické i restaurátorské práce stály celé věky, jednoho dne jsme za haldou písku uviděli holý zadek, jak se mrskal nad druhou holou zadnicí a v žádném z nás by se krve nedořezal, protože tady se bez Mendelsohna oddali dva chlapi a svatebním ložem jim byla udusaná zem a odsvěcený kostel, kterým profukovalo, byl jejich zámkem lásky, který neměl klíč a nebyl zamčený na tři západy.

Viděli jsme něco, co jsme vidět nechtěli a pak už jsme nikdy do kostela, ve kterém bydlí vítr, nešli, spolužák Csesznok sice zjistil z chytrých knih, že to nebolí, to všechno, co spolu ti dva dělali, a prý ve vězení je to docela normální, když opravdoví chlapi nemají své ženy, a kdo je odsouzený na doživotí, už to třeba ani jinak neumí, tak tihleti dva to měli zřejmě na doživotí, ale já poprosil svého otce, ať za Leninem s batohem nikdy nechodí a vůbec nechá komouše na pokoji, protože by se mohl zase dostat do vězení a to není vůbec o co stát.

„Proč? Co tě to najednou popadlo?!“ podivil se otec a lžice se zelnáčkou se zastavila u otevřených úst.

Ale nechtěl jsem nic vysvětlovat, protože jsou věci, o kterých se u večere nemluví.

Pár dní nato jsem pak stál před novým chrámem mé víry, velkou budovou s věžičkami z červených cihel a zíral na nápis hauptkomando gestapo? nad temnými mohutnými dveřmi s obrovskou mosaznou klikou a cítil podivné rozechvění, snad trochu trému, strach, nervozitu. Občas kolem mě projel černý mercedes gestapa a šofér zatroubil na černou angorku, jež jim přeběhla přes cestu. Z tlampačů na stožárech se linul monotónní hlas, vyjmenovávající nekonečný seznam popravených na kobyliské střelnici a já se odhodlal konečně vylovit srdce z trenek a vzít za kliku skřípající jak kotevní řetěz Titanicu, na jediný nádech vystoupat do prvního patra po širokém špatně osvětleném schodišti a nahoře jsem vzal za kliku moderních prosklených dveří a vstoupil do místnosti plné polic s knihami.

„Ahoj, přeješ si?“ změřila si mě slečna za pultem z leštěného dřeva, za ní stály registračky s úzkými zásuvkami a před ní ležela na pultě sklenička s propisovačkami a tužkami, vedle ní veliké hranaté razítko.

„... Jaromír Kolda, zastřelen jako nepřítel Říše...Petr Aksamit... Jana Koblasová...“, zaléhalo sem pootevřeným oknem z tlampačů.

„Ehm, chtěl bych chodit do knihovny,“ hlesl jsem a letmo pohlédl na knihovnici.

Vypadala jako herečka Irena Kačírková a vypadat jako ona byla tedy rozhodně pochvala, ještě by mohla vypadat jako Jana Brejchová, a to by tedy rozhodně u mě a mého spolužáka Csesznoka taky něco znamenalo, ale ona právě že jako by z oka vypadla Ireně Kačírkové, a na tu já byl odborník a fanda, vždyť jsem kvůli ní nevynechal jediný díl televizního kursu francouzštiny „Parlez vous francais“ a její plné svůdné rty – byť jsem je neviděl v barvě – jakmile vyslovily velmi zakulacenou samohlásku, mě uváděly do stavu extáze.

Je fakt, že slečna knihovnice neměla pařížský střih šatů úzce obepínající boky, ani podprsenku s košíčky do jehlanu, mám za to,

že vůbec neměla pod halenkou podprsenku, ale její nahé prsy jí tedy vůbec nedělaly ostudu a držely se zpříma.

Vlasy měla tmavé na mikádo, mírně zvlněné a oči - pro barvoslepé a majitele černobílých televizorů - zelené. Černé kalhoty jí slušely, i když to byly tesilky a tesilky, co já vím, neslušely nikdy nikomu.

Nechápal jsem, proč je knihovnicí a ne slavnou filmovou hvězdou. Anebo aspoň mladou začínající herečkou, která čeká na svoji příležitost. Ale je fakt, že venku zuřila heydrichiáda a nevím, co by hrála v komparsu se svojí nádhernou tváří a bezvadnou postavou. Kvůli téhle holce bych si přál, aby do našeho města vtrhly produkce s filmy s Oldřichem Novým a Adinou Mandlovou, Lídou Baarovou a Natašou Gollovou, ale zatím se tu pořád jenom krvavě bojovalo, střílelo u Buzuluky, na Dukle, dobýval Berlín a osvobozovala Praha, vypalovali se Lidice a sám jsem byl především jako nadějný komparsista zastřelen u zdi statku a zahrabán do hromadného hrobu.

Asi jsem se příliš zabral do svých myšlenek, protože na mě slečna knihovnice houkla a podávala mi propisku a nějaký formulář.

„Haló, vzbud' se! Tak tohle vyplníš, necháš podepsat rodičům a poplatek je padesát korun.“

„Ano, prosím...“

Podíval jsem se na formulář a znejistěl.

„Ale tady je napsané: dětské oddělení.“

„No, jistě,“ usmála se slečna Kačírková, „nebo ti snad bylo patnáct? Máš občanku?“

„Hm, ne, to ne, ale...,“ zamračil jsem se. „Dětský knížky mám dávno za sebou!“

I pro nacisty v Lidicích jsem byl už moc velkej na převýchovu v Německu, režiséři mě obsadili do role „nejmladšího z lidických mužů“ a tahle možná o šest let starší holka mi chce půjčovat pohádky?! Ne, pohádky, ne, vzpomněl jsem si na fenku Bessie a na matčino čtení z Tisíce a jedné noci.

Zoufale a prosebně jsem se zadíval na knihovnici.

„A nešlo by to, abych chodil do dospělýho? Prosíííím!“

„Dobrá,“ pokývala hlavou,“ průkazku ti vystavím do dětského, jak

to má být, ale půjčovat tě nechám i v dospěláckým, ano?! Koneckonců, patnáct ti bude za chvíli, že...?

„Ano...ano... hurá...“, zajásal jsem.

Byl jsem jí moc vděčný. Moc a moc. Taky jsem ji miloval jako Irenu Kačírkovou. Ale moji lásku zjeví až spánek, pyžamo a bílé prostěradlo.

„Ale od zítřka celý příští týden nechod“, usmála se na mě ještě krásná knihovnice nádherně bělostnými zuby, „máme totiž zavřeno kvůli filmařům. Budou u nás točit pražské velitelství gestapa v Petschkově paláci.“

„Aha, viděl jsem ten nápis nad vchodem“, přikývl jsem.

„... Vladislav Vančura, zastřelen jako nepřítel Říše...“

přilétlo pootevřeným oknem, ale už jsme to nevnímali. Nikdo ze čtenářů zabraných do knížek ani nevzhlédl.

„Budu mít taky roli“, zarděla se spanilá knihovnice a dlaní si uhladila černé mikádo. Všiml jsem si, že měla krásné dlouhé prsty a taky už nebyla slečna. Šťastný muž!

„Budu zapisovatelkou výsledků na gestapu“, vysvětlila.

No, jasně, vidět její dlouhé štíhlé prsty, mohlo mi to být jasné hned. A až jí posadí za starobylou underwoodku, oblečou jí do uniformy gestapačky s kravatou mlsně vyplazenou přes její prsy a ona bude ťukat prstíky do kláves, spousta mužských diváků v kinech po celém světě, bude mít divokou noc.

Csesznok měl pravdu, myslím si, když vycházím z hlavního stanu gestapa a nechám zatoulanou angorku přejít, abych se pak obrátil a šel domů jinou cestou, šťastnější oklikou, kde na hlavu mi nespadne nic, zpuchřelý okap ani slepý granát nešikovného komparsisty, ani popílek z komína krematoria, stát se čtenářem v naší knihovně je pro dospívajícího muže totéž co pro muslima cesta do Mekky.

PODOBA KONEČNÁ

Lidé vědí, že neutečou sami před sebou.

A když, pak po nějaké době se k sobě vracejí.

Člověk opustí své dětství, přestane žvatlat, začne myslet a stane se dospělým. Je rozumný a celý svět mu patří. Do té doby, než se začne k sobě vracet. To pak se začne náhle scvrkávat, a když chce lidem okolo vyprávět, že viděl Paříž, Řím, Káhiru, osobně zná Sophii Loren, zjistí, že už zase žvatlá, to jak se vrací do stavu dětství. Daleko neodešel.

Kdo teď bude ochoten poslouchat jeho žvatlání?

Kde mu rozuměli? Kde ho chápali tehdy,

kde ho pochopí teď? Je takové místo,

do kterého může přijít z Paříže, Říma, Káhiry, od několika lásek, několika rovnic o mnoha neznámých,

od tajemného poprsí Sophie Loren? Je takové

místo, kam může dojet vlakem? Je takové místo,

kde průvodčí ve vlaku jsou básníci? Je takový vlak,

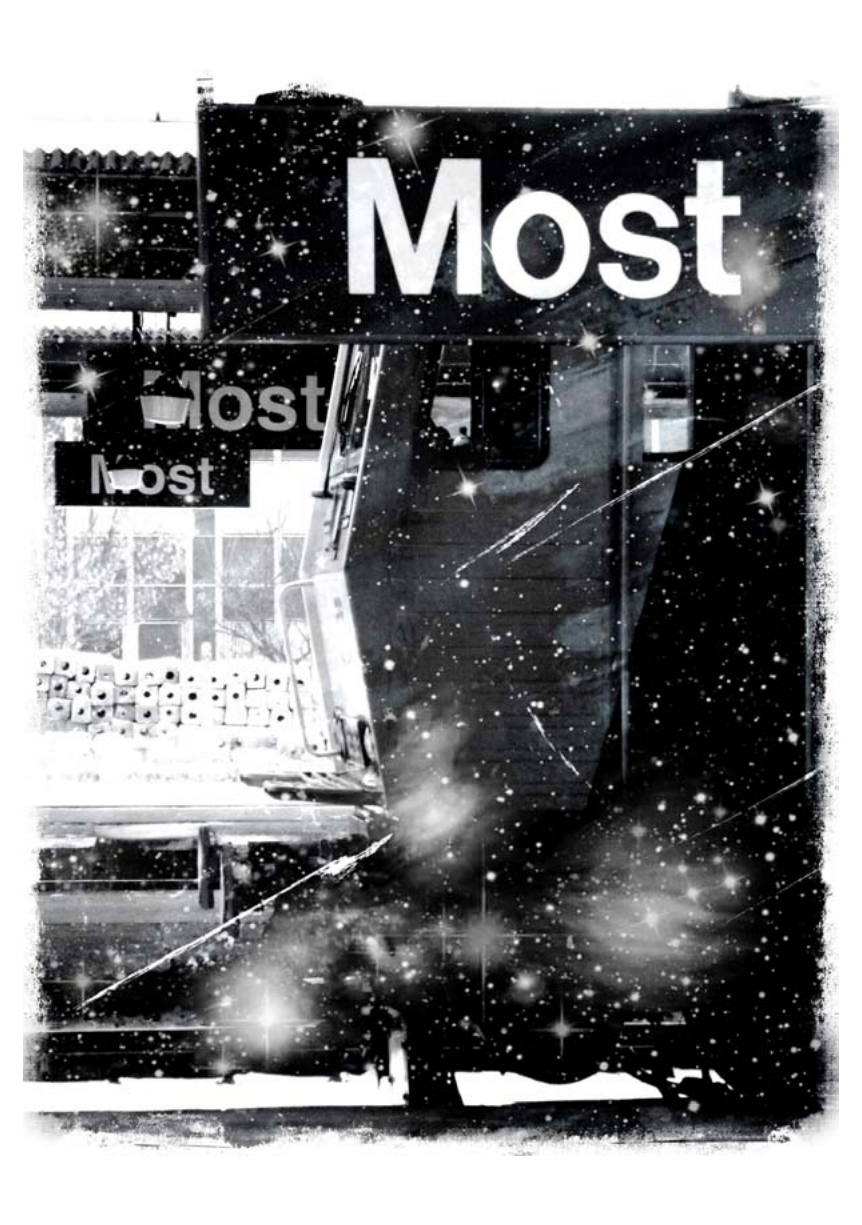
takové nádraží, kde mu průvodčí

zarecitují? Je taková báseň, kterou všichni

pochopí? A jaká jsou její slova?

„MOST A DOST“ řeknou mu průvodčí na tom nádraží.

Most

Most

Most

O autorovi

Pavel Brycz (* 1968), rodák z Roudnice nad Labem, který ale vyrůstal v Mostě, je český prozaik, textař, publicista a scenárista. Píše pro dospělé i pro děti. Na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem vystudoval český jazyk, později pokračoval ve studiu dramaturgie na pražské DAMU. Působil například jako středoškolský učitel, publicista a jako textař v reklamní agentuře.

Po básnických začátcích (především sbírka básní a literárních hříček *Láska na konci světa*, kterou vydal výtvarník Filip Raif jako svou školní závěrečnou práci na pražské VŠUP, a básně vložené do textů souboru *Hlava Upanišády*) se věnuje prozaické, především povídkové tvorbě. Vedle knižních souborů vyšly jeho texty ve *Tvaru*, *Revolver Revue*, *Hostu*, revue *Labyrint*, *Nových knihách*, *Salonu Práva*, *Lidových novinách* a v několika povídkových sbornících; je zastoupen také v americké antologii českých autorů „post-kunderovské generace“ *Daylight in Nightclub Inferno* (ed. Elena Lappan, North Haven 1997).

V poslední době se rovněž věnuje dětské literatuře, jeho povídky pro děti pravidelně (od roku 2000) uváděl Český rozhlas Praha v pořadech *Tu rádio* a *Rádio na polštář*. Pohádkové příběhy *Kouzelný svět Gabriely* byly původně vysílány jako rozhlasový seriál, Český rozhlas uvedl též Bryczovu hru *Neberte nám ptáka Loskutáka* (2005), pohádku *Cirkus svět* (2006, obě r. Vladimír Gromov) a dramatizaci povídky *Odhalte masky* (2007, sc. Petr Hanuška, r. Michal Bureš). Česká televize natočila podle Bryczova scénáře seriál večerníčku *Dětský zvěřinec* (2008, výt. Šárka Ziková, r. Jiří Tyllel).

Jeho knihy vychází v překladech po celém světě, naposledy třeba v Japonsku

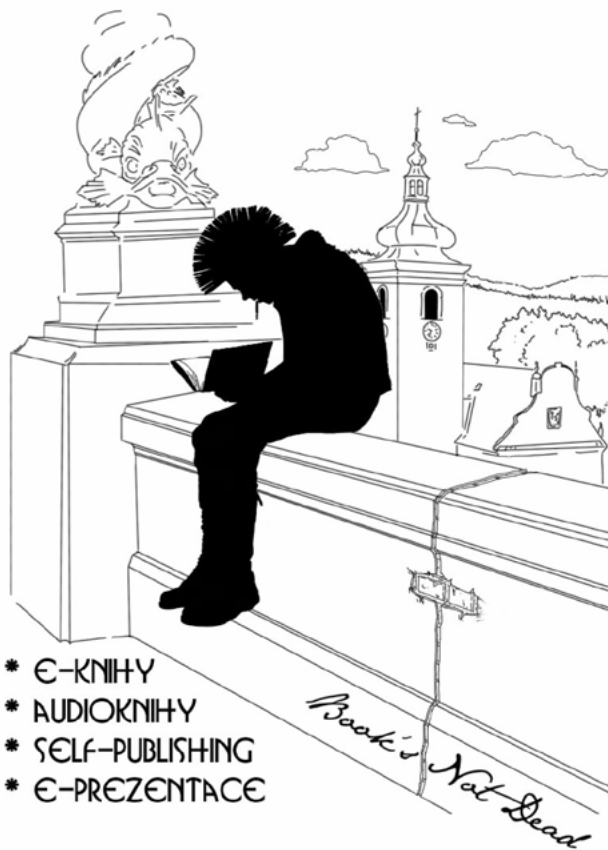
Za soubor povídek *Jsem město* získal v roce 1999 Cenu Jiřího Ortena, v roce 2004 obdržel Státní cenu za literaturu za román *Patriarchátu dávno zašla sláva*.

knihu podpořilo

FM107,9
**GAMA
RADIO**

**Radio
Rocku**

NAKLADATELSTVÍ PETR ČMERDA – DRIFTBOOKS

- * E-KNIHY
- * AUDIOKNIHY
- * SELF-PUBLISHING
- * E-PREZENTACE

WWW.DRIFTBOOKS.EU

Již vyšlo:

Jaroslav Pulkrábek

Šumavské povídání aneb Co v kronikách nenajdete

Ilustrace: Marie Petrmanová

Pověsti a báje z našeho okolí, které píše Jaroslav Pulkrábek, vycházejí dlouhodobě v sobotní příloze Prachatického Deníku. Padesát tajuplných, dobrodružných, ale i humorných příběhů, spolu s nádhernými ilustracemi Marie Petrmanové, nyní najdete v e-knize Šumavské povídání aneb Co v kronikách nenajdete. Výběr převyprávěných pověstí a autorských příběhů ze Šumavy autenticky zobrazující prostředí, život i mentalitu lidí v časech jenž smetlo nemilosrdné koště dějin.

ISBN 978-80-87741-00-9 (Formát PDF)

ISBN 978-80-87741-01-6 (Formát ePub)

ISBN 978-80-87741-02-3 (Formát MobiPocket)

www.driftbooks.eu

Již vyšlo:

Roman Kozák

**Příběhy schované v žule
aneb
Vyprávění o volarských božích mukách**

Stačilo pár desetiletí, a byla zapomenuta jména venkovských usedlostí, lesních křižovatek i celých měst. Pro lidi, kteří přišli do opuštěných šumavských vsí, jako by historie tohoto koutu světa nikdy neexistovala. Báli se jí jako přízraku, který není radno křísit k životu. Neuměli si přečíst švabachem psanou kroniku nalezenou na půdě, neznali jména světců, kteří chránili jejich domy...

Kniha vychází opět po osmnácti letech s upraveným a aktualizovaným textem.

ISBN 978-80-87741-03-0 (Formát PDF)

ISBN 978-80-87741-04-7 (Formát ePub)

ISBN 978-80-87741-05-4 (Formát MobiPocket)

www.driftbooks.eu

Připravujeme:

Nakladatelství Driftbooks se chystá vydat jako e-knihy:

Roman Kozák

Pohádky ze šumavských lokálek I, II

Ivo Stehlík

Dřevorubecké pohádky

Roman Kozák

Hotelový sluha u každého vlaku

Jaroslav Pulkrábek

Šumavské povídání 2. díl

A další knihy zaměřené zejména na regionální, šumavskou tematiku.

Nakladatelství Petr Čmerda - DriftBooks

Tolarova 355, Volary
jako e-BOOK No. 3 a 4 v roce 2013
(pouze elektronické vydání)
www.driftbooks.eu

Konverze do elektronických formátů Lukáš Vik:
www.tvorbaeknih.cz